

ZÁVĚR

Včelařství má dávnou a bohatou tradici již od dob antiky a starého Řecka. V této době vznikaly první zákony vztahující se k chovu včel. Včely byly zpočátku považovány pouze za zvířata divoká, až postupem času začaly být domestikovány a tím pádem bylo potřeba upravit právo majitele roje k jeho včelám. Největší význam v tehdejší právní úpravě připisují patentům Marie Terezie, které v první řadě prohlásily chov včel za svobodný a osvobodily ho od daní a poplatků. Tyto patenty ovšem z hlediska rozvoje včelařství nepřispěly lidovému chovu včel a zamlouvaly se především vrchnosti – převážně zrušením práva včelařů na medařská sdružení. Některá ustanovení těchto patentů zůstávala v platnosti i po vydání obecného občanského zákoníku z roku 1811 (ABGB). Navzdory pozdějším pokusům o sjednocení právní úpravy včelařského práva nedošlo k vytvoření žádného včelařského kodexu. Právní normy týkající se včelařství zůstaly roztroušeny v jednotlivých zákonech až do současné doby. Přikláním se k názoru té skupiny včelařské veřejnosti, která zastává názor, že roztroušenost právní úpravy ve včelařství není problémem z největších a potřeba vypracování jednotného včelařského kodexu není pro včelaře prioritou číslo jedna. Pokud včelařům činí orientace ve větším množství předpisů problém, mohou využít služeb Českého svazu včelařů, kde jim odborníci na slovo vzatí jistě poradí, která ustanovení jednotlivých právních předpisů využít k řešení dílčích problémů. Dále se včelaři spoustu užitečných rad a pravidel dozvědí v časopise Včelařství, který považují za velice užitečný a potřebný pro každého včelaře. V tomto časopise jsou včelařům poskytovány jak praktické rady, tak rady a upozornění týkající se změn právní úpravy.

V žádné z evropských zemí, ani ve Spojených státech amerických není včelařské právo upraveno v jediném zákonu. Ani Evropská unie neupravuje včelařství v jediné směrnici, či nařízení. Dle mého názoru upravuje právní řád České republiky včelařské právo jak v oblasti veřejnoprávní, tak soukromoprávní relativně komplexně a srozumitelně, jediným problémem je mnohost předpisů, které se včelařství dotýkají.

Soukromoprávní úprava včelařství je obsažena v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb., jehož ustanovení týkající se sousedských práv a náhrady škody se vztahují i na včelaře. Ve spojitosti se soudní judikaturou poskytuje občanský zákoník včelařům dostatečný návod jak a kde včelstva chovat, aby předešli případným sporům se sousedy a vyvarovali se škodám způsobeným včelami. V současné době pracuje Ministerstvo spravedlnosti ČR na rekonstrukci občanského práva. V jejím rámci se připravuje také nový občanský zákoník, a proto mohou včelaři očekávat také změny v ustanoveních dotýkajících se včelařství. Tyto změny pravděpodobně nebudou pro včelaře nijak zásadní. Navrhovaný občanský zákoník reaguje na potřebu změny v soukromém právu a také klade důraz jak na demokratické právní tradice, tak i na principy a standardy soukromého práva v Evropě. V ustanoveních občanského zákona č.40/1964 Sb. se objevuje pojem „nad míru přiměřenou poměrům“, který je pro včelaře důležitý z hlediska sporů se sousedy týkajícími se vnikání včel na okolní pozemky. Tento pojem je dle mého názoru příliš vágní a zákonodárci by se v rámci návrhu nového zákona mohli pokusit tento pojem blíže specifikovat, čímž by došlo ke sjednocení výkladu tohoto pojmu.

Veřejnoprávní zákony upravující včelařství se zabývají především ochranou včel při aplikaci přípravků nebezpečných pro včely, veterinární péčí v chovu včel a pravidly pro výrobu a prodej medu.

- Co se týká veterinární péče, narážíme na rozladěnost některých včelařů především v souvislosti se zařazením varroózy mezi nebezpečné nákazy. Opatření proti této nemoci stanovená veterinárním zákonem musejí všichni včelaři dodržovat povinně pod hrozbou sankcí. Mnohým se tato opatření zdají až nepřiměřeně přísná a argumentují právní úpravou jiných států, kde takováto pravidla neplatí. Včelaři by si ale měli uvědomit, že jen tímto způsobem se dá zabránit rozsáhlým ztrátám na včelstvech v souvislosti s touto nemocí. Já osobně se přikláním k takovéto přísnější právní úpravě než k ponechání možnosti pouze fakultativního léčení nemocných včel.

- V oblasti ochrany včel před aplikací přípravků nebezpečných pro včely upravené zákonem o rostlinolékařské péči došlo oproti minulé právní úpravě především ke změně v komunikaci chovatelů včel a ošetřovatelů porostů, kdy

v současné době je povinností ošetřovatele zjistit si před aplikací přípravků pro včely nebezpečných nebo zvláště nebezpečných stanoviště včelstev v okruhu 5 kilometrů od zamýšleného postřiku a společně s chovatelem zajistit opatření k ochraně včel. Ochrana včel proti postřikům je v tomto zákoně podle mého názoru upravena dostatečně podrobně, dochází zde postupem času pouze k drobným změnám v definici některých pojmů, úpravě šířky pásma, ve kterém musejí ošetřovatelé hlásit zamýšlené postřiky a korekcím data o oznámení stanoviště včelstev.

- Pravidla pro výrobu a prodej medu, jako jednoho z nejvýznamnějších včelích produktů, jsou upravena v zákoně o potravinách a v příslušné vyhlášce. Tato pravidla jsou z mého pohledu poměrně přísná a mnohým včelařům, z nichž většina se včelaření věnuje pouze jako velkému koníčku, poměrně komplikují život. Ve vyhlášce č. 76/2003 Sb., spatřuji velký nedostatek v rozlišení medu pouze na med květový a medovicový. Ve vyhlášce došlo k absolutnímu zatajení přechodných forem typů medu a to kategorie medů smíšených, čímž je dle mého názoru klamán spotřebitel, který med kupuje. Co se týká těchto problematických ustanovení vyhlášky, byla bych pro návrat k původní úpravě, a to znovuzavedení přechodných forem typů medu.

Význam včel pro přírodu byl, je a zůstane nenahraditelný. Svědčí o tom skutečnost, že v době, kdy kvete největší počet rostlin, tedy na jaře, není zde žádný jiný hmyz v tak velkém počtu, aby byl schopen využít nabízené dary přírody a zajistit tak opylení. V současné době a jistě také v budoucnu bude zájem o včelaření a zvyšování počtu včelstev. Význam včelařství narůstá v posledních letech, kdy se v zemědělské velkovýrobě zvyšují požadavky na zajištění vyšších hektarových výnosů při výrobě zemědělských produktů.